

УДК 811.161.2 : 81'42

ЛЮДМИЛА ДЕЙНА

(Полтава)

ДО ПРОБЛЕМИ КЛАСИФІКАЦІЇ ОЦІННИХ ЗНАЧЕНЬ

Ключові слова: критерії класифікації, об'єкт оцінки, оцінка, оцінні значення, суб'єкт оцінки.

Оцінка – складний логіко-філософський і лінгвістичний феномен, категорія універсальна: їй піддають будь-який фрагмент буття.

Лінгвістичні розвідки мовознавців спрямовані на вивчення різних аспектів оцінки: взаємозв'язок експресії, модальності та оцінки (В.Г. Гак, Т.А. Космеда, О.М. Вольф та ін.), засоби вираження оцінки (Т.І. Вендіна, Б.О. Коваленко, І.В. Онищенко, О.М. Островська, Н.В. Падич та ін.), об'єкт оцінки (Н.Д. Арутюнова), значення категорії оцінки при перекладі (С.О. Прищепчук), гендерний аспект оцінного тезауруса (О.Л. Бессонова), словотвірна категоризація оцінки (Л.Б. Шутак), оцінні мовленнєві акти (М.М. Гринишин), семантико-прагматичні особливості реалізації оцінних значень (Н.Д. Арутюнова, Т.А. Космеда, Т.В. Маркелова, З.Є. Фоміна та ін.), логічна та модальна природа категорії оцінки (Н.Д. Арутюнова, О.М. Вольф, О.А. Івін, М.В. Ляпон та ін.).

Однак у жодному дослідженні не узагальнено таксономію видів оцінки. Варто зауважити, що й в інших галузях наукового знання немає уніфікованої загальноприйнятої типології оцінних значень.

Мета нашої роботи – розглянути найпродуктивніші класифікації оцінок, простежити їхнє функціонування в щоденниковому дискурсі.

Реалізація поставленої мети передбачає вирішення таких завдань: виявити найвідоміші класифікації оцінки; з'ясувати суперечності в деяких типологіях оцінних значень; зафіксувати особливості реалізації різних видів оцінки в щоденниковому дискурсі.

Багатоманітність класифікацій оцінки пов'язують передусім зі складною багатокomпонентною структурою цієї категорії. До основних типологій належить поділ оцінок на об'єктивні й суб'єктивні. **Об'єктивні** оцінки Ш. Баллі [2, с. 43–48] називав «диктумом», пов'язуючи його із синтаксичним і морфологічним способами формування предикатності й предикативності речення. Роль диктуму полягає в реалізації ставлення мовця до дійсності з погляду реальності або ірреальності того, що відбувається. А.П. Загнітко підкреслює, що найсуттєвішою в цьому разі є категорія способу: реальний – дійсний, ірреальний – наказовий, умовний, бажальний [12, с. 597]. Другу групу оцінок, суб'єктивну, Ш. Баллі кваліфікує як «модус». **Суб'єктивна** оцінка охоплює раціональну, тобто логічну, інтелектуальну оцінку мовцем висловлення щодо його співвідношення з дійсністю. Ця оцінка виражає реакцію не почуття, а розуму. До суб'єктивних оцінок належать також загальнооцінні й частковооцінні типи (за Н.Д. Арутюною, О.М. Вольф та ін.).

Логіки уточнюють тлумачення цієї класифікаційної пари. Об'єктивну оцінку вони визначають як таку, що підлягає аналізу в аспекті істинності/хибності. Натомість суб'єктивними є оцінки, які нічого не стверджують і є простими словесними вираженнями почуттів. Цей тип оцінок позбавлений істинного/хибного значення [13, с. 46].

У щоденниковому дискурсі об'єктивну оцінку пов'язуємо з авторським прагненням виділити предмет оцінки, звернути на нього, його ознаки чи дії увагу реципієнта [18, с. 8]. За відсутності в експліцитній дескрипції оцінного компонента перед нами об'єктивна оцінка, наприклад: «**Мала** Владислава з цікавістю дивиться на метеликів» (Москалець, 13.04.1989). Об'єктові «Владислава» надано характеристику-атрибуцію «мала», семантика якої не містить експліцитної оцінки, а повідомляє лише про вік особи. Або: «Був **покійний** Гриць Чубай, ми пили з ним вино та співали українські пісні» (Москалець, 13.04.1989). Звернення автором уваги читача на ці особливості об'єктів дає право констатувати, що об'єкти оцінено через називання їхніх істинних ознак, тобто через відношення характеристик об'єкта до дійсності (реальне/ірреальне, істинне/хибне). Важливо зауважити, що подібні зразки в щоденникових дискурсах трапляються спорадично.

З-поміж оцінних висловлень варто виокремити два різновиди, що несхожі ні семантикою, ні синтаксичною структурою. У логіці протиставляють два основних типи вираження модальності – **de dicto** та **de re**. У структурі **de dicto** модальний оператор приписують реченню (судженню), а у структурі **de re** модальність надає певну ознаку власне речі. Категорія оцінки також знаходить вияв у цих формах [7, с. 14].

У сучасному мовознавстві термінами «de re» та «de dicto» позначають відповідно об'єктивну та суб'єктивну модальності (О. Аймагамбетова, О. Зеленщиків). Проте з такою концепцією в контексті розгляду категорій суб'єктивної та об'єктивної оцінок не погоджуємося. Наприклад, у реченні «**Крихітна** батьківщина, одна тільки вона здатна нагодувати тебе словом, спокоєм і святістю» (Москалець, 10.04.1989) оцінна конструкція **крихітна** батьківщина у формі de re, але ми не можемо стверджувати про її об'єктивність, оскільки лексема *крихітний* фіксує у своєму семантичному обсязі суб'єктивний компонент – зменшено-пестливий синонім до «малий», «невеликий».

У процесі аналізу експлікації оцінки в щоденниковому дискурсі дотримуємося того погляду, що найменування «de re» та «de dicto» варто застосовувати лише умовно для розмежування конструкцій на взірць «модус-диктум» (оцінка de dicto) та конструкцій «суб'єкт – предикат або означуване – означення» (оцінка de re) [7, с. 14].

Дослідники мовної оцінки виділяють ще одну антитетичну видову пару: **абсолютні й порівняльні**. В основі перших предикати «добре–погано», других – «краще–гірше». При абсолютній оцінці йдеться здебільшого про один об'єкт, при порівняльній – щонайменше про два об'єкти або два стани одного й того ж об'єкта. Щоправда, абсолютна оцінка містить імпліцитне порівняння, базоване на сукупності соціальних стереотипів, тоді як семантика порівняльної оцінки – у порівнянні об'єктів один з одним [7, с. 15].

В основу багатьох сучасних класифікацій, зокрема Н.Д. Арутюнової, О.М. Вольф, О.А. Івіна, лягла класифікація, запропонована фінським філософом і логіком **Г. фон Врігтом** у книзі «Різновиди добра» (1963), основним об'єктом дослідження в ній стали види об'єктів і семантики сполучень зі словом *хороший*. Учений виокремив такі «форми добра»:

- **інструментальне** добро приписують начинню, інструментам і знаряддям, наприклад: *цей ніж хороший, його автомобіль поганий* і т. ін.;
- **технічне** добро стосується здібності/здатності чи майстерності: *хороший учений, хороший актор* тощо;
- **медичне** добро сполучають зі здоров'ям органів тіла і здатностями розуму: *гарна пам'ять, гарне серце* і т. ін.;
- **утилітарне** добро характеризує користь об'єкта або придатність його для певної мети, наприклад, *хороша можливість, гарний план, хороші новини* тощо;
- **гедоністичне** добро пов'язане з поняттям «задоволення»: *хороший запах, хороший смак, гарний жарт* та ін.;
- **добро людини** стосується її рис характеру й поведінки: *хороший мотив, хороший намір, хороший учинок* [13, с. 63].

Усі аксіологічні значення репрезентовані в мові двома основними типами: **загальнооцінним і частковооцінним**. Загальнооцінне значення виражає аксіологічний підсумок, холистичну оцінку. У мові воно репрезентоване прикметниками *хороший* і *поганий*, а також їхніми поняттєвими й стилістичними синонімами (*прекрасний, чудовий, відмінний, досконалий, грандіозний, кепський, паскудний, незадовільний, жахливий, нехороший* тощо). До групи частковооцінних уходять

значення, що дають оцінку одному з аспектів об'єкта. Саме на такій підставі Н.Д. Арутюнова, урахувуючи взаємодію суб'єкта оцінки з її об'єктом, пропонує класифікацію частковооцінних значень. Вона виокремлює сім розрядів цих значень і об'єднує їх у три групи: сенсорні, сублімовані й раціоналістичні.

Сенсорні оцінки зорієнтовані на людину в природній і соціальній сферах, сприяють її акомодатції, досягненню нею комфорту. Зазвичай ці оцінки (насамперед ті, що спираються на фізичний досвід) впливають безпосередньо з відчуття людини. Предикати цієї групи більше означають смаки суб'єкта, ніж об'єкт оцінки. Сенсорні оцінки поділено на:

1) сенсорно-смакові, або гедоністичні: вони експлікують враження, які виникають у свідомості під час сприймання органами чуття (*приємний-неприємний, смачний-несмачний, привабливий-непривабливий* та ін.). Це найіндивідуалізованіший тип оцінки;

2) психологічні оцінки, у яких автор наближається до раціоналізації, осмислення мотивів оцінки. Серед них розрізняють:

а) інтелектуальні: *цікавий, розумний, дурний, нудний* тощо;

б) емоційні оцінки: *радісний, сумний, веселий* та ін.

Сублімовані оцінки «вивищуються» над сенсорними оцінками, «гуманізують» їх. Ця група оцінок об'єднує такі розряди:

1) естетичні оцінки, що ґрунтуються на синтезі сенсорних і психологічних оцінок, позначають емоційні й ментальні враження від сприймання: *гарний, прекрасний, потворний, негарний* і т. ін.;

2) етичні оцінки позначають реакції нашої свідомості, що спираються на соціально зумовлені уявлення про моральні норми: *моральний-аморальний, етичний-неетичний, добрий-злий* тощо.

Третя група – це **раціоналістичні оцінки**, пов'язані із практичною діяльністю, практичними інтересами й буденним досвідом людини. Основні критерії цих оцінок – фізична й психічна користь, спрямованість на досягнення мети, виконання функції, відповідність стандартам. Саме ці оцінки (так звані тривіальні, чи відносні, цінності) були об'єктом дослідження фон Врігта. Уявлення про відносні цінності формуються під час фактичної діяльності людини. До раціоналістичних оцінок віднесено:

1) утилітарні: *корисний, вигідний, зручний, шкідливий* тощо;

2) нормативні: *коректний, нормальний, неправильний* тощо;

3) телеологічні: *ефективний, доцільний, неефективний* тощо.

Аналізована група оцінок призначена для впорядкування, полегшення, регулювання діяльності людини.

Н.Д. Арутюнова також пояснює синтаксичну відмінність між загальнооцінними й частковооцінними значеннями. Загальні оцінки можуть виконувати як функцію модального оператора, так і функцію предиката, що характеризує об'єкти різних видів. За частковими ж оцінками здебільшого закріплено саме другу функцію [1, с. 75–76].

О.Л. Бессонова запропонувала іншу модель оцінного тезауруса (сукупності лексем, що віддзеркалює той фрагмент усвідомлюваної позамовної дійсності,

який пов'язаний з уявленням про цінності), яку утворюють чотири аксіологічні рівні: 1) сенсорні; 2) життєві; 3) духовні; 4) абсолютні [3, с. 241]. О.І. Федотова диференціювала оцінки на **емпіричні** (сприймаються органами чуття) й **мотивовані** (формуються в процесі пізнання) [24, с. 196], а учений-логік О.А. Івін – на **внутрішні** (чуттєві) та **зовнішні**, або утилітарні, оцінки [13, с. 31].

На цьому широкому тлі досліджень вирізняється концепція **Л.О. Чернейко**. Вона так само виокремлює емоційну, естетичну, етичну й раціональну оцінки, але тлумачить деякі з них інакше. Так, з емоційною оцінкою пов'язано сенсорні відчуття, а з естетичними та етичними оцінками – параметри «прекрасний/потворний» і поняття норми. Під раціональною оцінкою дослідниця розуміє використання замість «відкритих», негативних номінацій «делікатних», «м'яких», а абсолютним синонімом раціонального значення лексеми виступає евфемізм [26, с. 77].

Продуктивною є класифікація за оцінною шкалою, згідно з якою виокремлюють **позитивну** (мейоративну, меліоративну), **негативну** (пейоративну, інвективну) і **нейтральну** оцінки [14, с. 86]. А.М. Совенко й В.О. Дорда зауважують, що на рівні мовлення можливі трансформації цих типів оцінок [21, с. 102]: у контексті нейтральні лексеми набувають позитивного/негативного забарвлення: «Я *просто не реагував на цю дешеvu витівку*» (Стус, запис 1); позитивне переходить у негативне, а негативне – у позитивне: «Сьогодні він – як балакуча *тіточка* <...> *Виходить же так, що він багато пасталакає, а без користі*» (Стус, запис 7).

Лінгвістичні оцінки класифікують також з урахуванням контексту. І залежно від контекстуальної видозміни оцінної конотації, представленої прямим номінативно-оцінним значенням і переносним номінативно-оцінним значенням [9, с. 86], оцінні найменування поділено на **власне оцінні** (із первинним оцінним значенням) і **контекстуально оцінні** (із первинним нейтральним значенням, що набувають оцінних конотацій у контексті) [11, с. 148–149].

Цікавий критерій класифікації оцінних значень запропонував А.Л. Голованевський, який, узявши за основу експлікацію оцінного компонента, розподілив їх на емоційно-оцінні й ідеологічно-оцінні [8, с. 79–80]. Особливість останнього типу полягає в перехідності, змінності. Оцінність такої лексики формується за участю екстралінгвальних чинників – певних суспільних відносин та ідеологічної системи загалом. Відповідно до часових рис оцінності оцінні значення диференційовано на **константнооцінні**, яким властива постійна оцінність, та **хронооцінні**, оцінне забарвлення яких змінюється в різні часові періоди. Т.А. Космеда називає хронооцінні значення соціально-оцінними [15, с. 145]. Виокремлення таких різновидів мовних оцінок актуальне для нашого дослідження, оскільки джерелом фактичного матеріалу є щоденники українських письменників другої половини ХХ – початку ХХІ століття, до аксіологічного кола яких потрапило, крім особистого внутрішнього простору, соціально-політичне тло – різні історичні етапи радянської й післярадянської доби: «Я *патріот Радянського Союзу і комуніст*, хоча й *недосконалий*, проте в великій мірі вищий за добру половину *гнобителів моїх*» (Довженко, 5.06.1945); «*Що єсть благороднішого на світі, як дружба народів?*» (Вишня, 5.11.1951); «*Стиляги, перекупки, вузькі штанчата*

і модні зачіски – чи варто серйозним людям тратити на це нікчемство не лише слова, а й нерви?» (Симоненко, 21.10.1962).

За способом вираження розрізняють також **імпліцитну** й **експліцитну** оцінки. Експліцитну оцінку виражають оцінні слова (позитивні або негативні), що мають безпосереднє відношення до об'єкта. Для імпліцитної оцінки характерна відсутність такого оцінного слова, а якщо воно й є, то стосується або всього вислову, або чогось, що опосередковано пов'язане з об'єктом. Імпліцитна оцінка зазвичай не вказує на особисті риси, а лише на ставлення мовця до об'єкта [27]. Реалізація імпліцитної оцінки пов'язана із завуальованою семантикою висловлення й передається синтаксичними і стилістичними засобами, інтонацією, запитальними і спонукальними реченнями, риторичними запитаннями, іронією, сарказмом. Інтерпретація й експлікація оцінних значень відбувається на рівні контексту [17, с. 53].

Одним з основних і дискусійних в аксіології є питання співвіднесення й первинності емоційного та раціонального компонентів у складі категорії оцінки. Емотивісти переконані, що емоційність у мові первинна, а раціональність – вторинна (Р. Хеар, Р. Хадсон, Ч. Стівенсон). Інша група вчених наполягає на первинності раціональної оцінки (Н.Д. Арутюнова, А.М. Баранов, Дж. Мур). Видається переконливою концепція первинності раціо. Емоцію ж накладається на нього в процесі сприймання, пізнання, спостереження за об'єктом оцінки. Автор щоденникового дискурсу, як і будь-який мовець, щоразу пропускає через себе фрагмент дійсності й лише потім фіксує його у своїх записах.

Мовознавці пов'язують **раціональну** оцінку з чинним стандартом або нормою, наділяючи її логічністю. Так, М.М. Болдирев стверджує, що раціональна оцінка базована на певному осмисленні об'єктів із погляду їхньої відповідності задекларованому шаблону, який може бути етичним (*добрий-злий, порядний-непорядний*), правовим (*правий-неправий, істинний-хибний*), естетичним (*гарний-негарний*), емоційним (*приємний-неприємний*), інтелектуальним (*розумний-дурний, цікавий-нудний*), власне нормативним (*великий-маленький, правильний-неправильний*), функційно-практичним (*корисний-безкорисний*) тощо. Цей тип оцінки зорієнтовано на відносно об'єктивну чи загальноприйнятну шкалу норм і стандартів [4, с. 113]. Аналогічне визначення знаходимо в науковій розвідці В.В. Сініциної й Г.В. Пікурської, які в процесі виструктурування шкали раціональної оцінки логічно виходять з опозиції «норма/відхилення від норми», що може розширюватися й інтерпретуватися протиставленнями на взірці *розумно-нерозумно, істинно-неістинно, добре-погано*. Дослідниці зауважують, що раціональна настанова припускає об'єктивний, безсторонній контроль за почуттями [20]. Раціональна оцінка завжди репрезентована логічними поняттями і відповідно поняттєвим змістом мовних значень, наприклад: *вважати, думати, оцінювати, схвалювати, хороший, поганий, корисний* тощо [5, с. 57].

Опозит раціональної оцінки, оцінка **емоційна**, – це певна реакція суб'єкта на об'єкти навколишнього середовища, що дотичні до особистого простору мовця, його установок і цілей, норм поведінки та принципів. Можемо констатувати, що емоційна оцінка здебільшого суб'єктивна і пов'язана з особливостями сприйман-

ня певних предметів чи явищ конкретно людиною. Експлікувати аналізований тип оцінки можна за допомогою поняттєвого змісту мовних значень (*гарний, чарівний, приємний, осоружний, гідкий* тощо), проте частіше емоційну оцінку фіксуємо у вигляді оцінних конотацій, що нашаровуються на поняттєвий зміст (*негідник, мерзотник, пройдисвіт* тощо), причому часто конотативний зміст слова майже повністю витісняє поняттєвий [5, с. 57]. Емоційна оцінка прагматичніше орієнтована, тому що емоції – це ті сили, які визначають мовленнєву поведінку суб'єкта оцінки в процесі комунікації. Суб'єктивність почуттів пов'язана з невловимою вибірковістю сприйняття. Основна опозиція складної для визначення емоційної оцінної шкали – це протиставлення *осуд-схвалення* [20].

Привертає увагу класифікація, яку запропонували **С.С. Хідекель і Г.Г. Кошель**. Узявши за основу ставлення суб'єкта до об'єкта оцінки й оцінні кваліфікації останнього, дослідники вичленовують три типи оцінних компонентів:

1) інтелектуально-логічний, основу якого сформували логічні судження про об'єктивно властиві референту властивості, як-от: *зłodий, зрадник, брехун, хуліган* і под.;

2) емоційний, що базується на емоціях, пов'язаних із властивостями, які об'єктивно не притаманні цьому референтові: *негідник, гад, пройдисвіт* і т. ін.;

3) емоційно-інтелектуальний, заснований на органічній єдності емоцій і раціонально-оцінних суджень: *їуда, паразит, скнара, пустодзвін* тощо [25, с. 13].

З таким виокремленням типів оцінки важко погодитися хоча б тому, що вбачаємо недостатньо аргументованим третій тип – емоційно-інтелектуальний. На нашу думку, він дуже близький до першого й другого розрядів. Це ще раз доводить, що емоційне й раціональне в живому мовленні переплетені настільки тісно, що чітко відокремити одне від іншого не завжди можливо. Крім того, варто пам'ятати, що визначальним для категорії оцінки є індивідуальний ціннісний світ.

Цікавою видається типологія В.М. Телії, яка трактує емоційну оцінку як один із видів раціональної оцінки, тобто **раціональна** оцінка об'єднує два види: оцінка інтелектуальна й оцінка психологічна (емоційна). Окремим типом дослідниця вважає **власне емоційну, або емотивну**. Раціональні оцінки орієнтовані на денотативний компонент значення. Натомість емотивна оцінка містить почуття-ставлення, якому властива ілюктивна сила [23, с. 118]. Емоційна, як і раціональна, екстрапольована на денотат, описує почуття і входить до діапазону частковооцінних психологічних предикатів. На нашу думку, концепція В.М. Телії є найбільш прийнятною, оскільки в ній ураховано прагматичний аспект категорії оцінки й покваліфіковано її як один із засобів досягнення комунікативної мети.

Незважаючи на відсутність уніфікованої універсальної класифікації мовних оцінок, усе ж таки можемо узагальнити розглянуті вище класифікації, вирізнивши з-поміж них найаргументованіші: об'єктивні/суб'єктивні; *de dicto/de re*; абсолютні/порівняльні; загальні/часткові; емпіричні/мотивовані; внутрішні/зовнішні; позитивні/нейтральні/негативні; власне оцінні/контекстуальні значення; константно-оцінні/хронооцінні значення; імпліцитні/експліцитні; емоційні/раціональні.

Системне вивчення розмаїття класифікацій лінгвістичної категорії оцінки підтверджує її багатогранність. Однак доскональне опрацювання типологій

оцінних значень доводить необхідність створення стандартизованої терміносистеми на позначення різновидів оцінки, що й може стати предметом наступних досліджень окресленої проблеми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арутюнова Н. Д. Типы языковых значений : Оценка. Событие. Факт / Н. Д. Арутюнова. – М. : Наука, 1988. – 338 с.
2. Балли Ш. Общая лингвистика и вопросы французского языка / Ш. Балли. – М. : Иностранная литература, 1955. – 416 с.
3. Бессонова О. Л. Концептуальна організація оцінного тезауруса англійської мови / О. Л. Бессонова // Лінгвістичні студії : зб. наук. пр. / Дон. держ. ун-т. – Донецьк, 2005. – Вип 13. – С. 241–245.
4. Болдырев Н. Н. Структура и принципы формирования оценочных категорий / Н. Н. Болдырев // С любовью к языку / ИЯ РАН, Воронежский гос. ун-т. – М. ; Воронеж, 2002. – С. 103–113.
5. Васильев Л. М. Семантическая категория оценки и оценочные предикаты / Л. М. Васильев // Исследования по семантике : Семантические категории в русском языке / Башкир, гос. ун-т. – Уфа, 1996. – С. 55–62.
6. Вишня О. Думи мої, думи мої... [Електронний ресурс] / Остап Вишня. – Режим доступу : <http://www.ukrlib.com.ua/books/printthebook.php?id=125&bookid=3>
7. Вольф Е. М. Функциональная семантика оценки / Е. М. Вольф. – М. : Наука, 2002. – 280 с.
8. Голованевский А. Л. Оценочность и ее отражение в политическом и лексикографическом дискурсах / А. Л. Голованевский // Филологические науки. – 2002. – № 3. – С. 78–87.
9. Дмитриева Е. Е. Эмоционально-оценочная предметная лексика со значением лица в «Петербургских повестях» Н. В. Гоголя / Е. Е. Дмитриева // Лингвистические исследования : Общие и специальные вопросы типологии. – М., 1987. – С. 85–90.
10. Довженко О. Щоденник [Електронний ресурс] / О. Довженко. – Режим доступу : <http://lib.ru/SU/UKRAINA/DOVZHENKO/shchoden.txt>
11. Дудик П. С. Стилистика української мови / П. С. Дудик. – К. : Академія, 2005. – 368 с.
12. Загнітко А. П. Засоби актуалізації поетичного змісту в ліричних текстах / А. П. Загнітко // Український синтаксис : навч.-практ. комплекс : [у 2 ч.] / А. П. Загнітко, М. О. Вінтонів, Л. В. Сегін. – 2-ге вид., доповн. – Донецьк ; Слов'янськ, 2011. – С. 583–598.
13. Ивин А. А. Основание логики оценок / А. А. Ивин. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 1970. – 230 с.
14. Коротун О. О. Семантика оцінки в номінаціях особи / О. О. Коротун // Ономастика і апелятиви : зб. наук. пр. / Дніпропетр. нац. ун-т. – Дніпропетровськ, 2001. – Вип. 14. – С. 86–92.
15. Космеда Т. А. Категорія оцінки в українському мовознавстві / Т. А. Космеда // Українська філологія : школи, статті, проблеми : зб. наук. пр. – Л., 1999. – Ч. 2. – С. 138–146.
16. Москалець К. Келія чайної троянди [Електронний ресурс] / К. Москалець. – Режим доступу : <http://www.twirpx.com/file/691637/>
17. Ніженець О. А. Засоби передачі негативної оцінки в англійській мові / О. А. Ніженець, Н. І. Чернюк // Матеріали науково-теоретичної конференції викладачів, аспірантів, співробітників та студентів факультету іноземної філології та соціальних комунікацій / Сум. держ. ун-т. – Суми, 2011. – Ч. 1. – С. 52–53.
18. Островська О. М. Лінгвостилістичні засоби реалізації категорії оцінки (на матеріалі американської художньої прози) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови» / О. М. Островська. – Львів, 2001. – 20 с.
19. Симоненко В. Окрайці думок / В. Симоненко // Твори : у 2 т. / В. А. Симоненко – Черкаси : Брама–Україна, 2004. – Т. 1. – 424 с.

20. Сініцина В. В. Оцінка як компонент значення слова [Електронний ресурс] / В. В. Сініцина, Г. В. Піскурська. – Режим доступу : <http://nauka.zinet.info/13/sinitsina.php>
21. Совенко А. М. Реалізація позитивної оцінки в англійському та американському сленгу / А. М. Совенко, В. О. Дорда // Філологічні трактати. – 2012. – Т. 4, № 2. – С. 100–107.
22. Стус В. З таборового зошита / В. Стус // Твори : у 4 т. 6 кн. / В. Стус. – Львів : Про-світа, 1994. – Т. 4. – 544 с. – Режим доступу : <http://www.madslinger.com/stus/z-taborovoho-zoshyta/>.
23. Телия В. Н. Русская фразеология. Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты / В. Н. Телия. – М., 1996. – 288 с.
24. Федотова Е. И. Семантическая структура оценки / Е. И. Федотова // Нариси досліджень у галузі гуманітарних наук в педвузі : зб. наук. та наук.-метод. пр. – Горлівка, 1996. – Вип. 2, т. 2. – С. 195–201.
25. Хидекель С. С. Природа и характер языковых оценок / С. С. Хидекель, Т. Т. Кошель // Лексические и грамматические компоненты в семантике языкового знака. – Воронеж, 1983. – С. 11–16.
26. Чернейко Л. О. Оценка в знаке и знак в оценке / Л. О. Чернейко // Филологические науки. – 1990. – № 2. – С. 72–81.
27. Чернишова І. В. Функціонування індексально-оцінного комплексу з третьою особою в англійському тексті Біблії [Електронний ресурс] / І. В. Чернишова. – Режим доступу : <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/novitfilolog/12/108.pdf>

ЛЮДМИЛА ДЕЙНА

К ПРОБЛЕМЕ КЛАССИФИКАЦИИ ОЦЕНОЧНЫХ ЗНАЧЕНИЙ

В статье рассмотрены наиболее продуктивные классификации оценки, определены критерии, которые лежат в основе дифференциации разновидностей оценки. Также выяснены противоречия в некоторых типологиях и систематизированы проанализированные классы.

Ключевые слова: критерии классификации, объект оценки, оценка, оценочные значения, субъект оценки.

LIUDMYLA DEINA

ON THE PROBLEM OF EVALUATIVE VALUES' CLASSIFICATION

The article deals with the most productive classification of evaluation and surveys criteria, which form the basis for differentiation of assessment variety. Also contradictions are found in some typologies and already analyzed classes are systematized by the author.

Key words: assessment, evaluative value, classification criteria, object of evaluation, subject of evaluation.

Одержано 17.03.2014 р.